

Білько Марія Віталіївна

студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТАЖУВАННЯ ЯК ОДНОГО З ЕТАПІВ НАБУТТЯ СТАТУСУ АДВОКАТА

Згідно з нормами чинного законодавства стажування є однією з вимог набуття статусу адвоката. На сьогодні питання проходження стажування є особливо актуальним, оскільки воно містить чимало дискусійних питань, які виникають під час проходження стажування і потребують удосконалення.

Відповідно до ч. 1 ст. 10 закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» стажування полягає в перевірці готовності особи, яка отримала свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту, самостійно здійснювати адвокатську діяльність. Стажування здійснюється протягом шести місяців під керівництвом адвоката за направленням ради адвокатів регіону [1].

У Положенні про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю [2] міститься інше визначення стажування. Відповідно до п. 1.1. цього Положення, стажуванням є діяльність із формування і закріплення на практиці професійних знань, умінь і навичок, отриманих у результаті теоретичної підготовки особи, яка одержала свідоцтво про складення кваліфікаційного іспиту, щодо її готовності самостійно здійснювати адвокатську діяльність з метою отримання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю [2]. Різні визначення стажування у цих нормативних актах породжують колізії, тому, на наш погляд, слід уніфікувати термін «стажування» у різних нормативних актах для покращення правового регулювання цього питання.

Одним із найбільш дискусійних питань є час проходження стажування. Так, стажування здійснюється протягом шести місяців і обчислюється шляхом сумарного обліку робочого часу стажиста на виконання програми та плану стажування, який має становити не менше 550 годин [2].

Розвиток інституту адвокатури вимагає реформування та удосконалення її інститутів, в тому числі порядку проходження стажування. Цікавим є дослідження порядку проходження стажування, що пропонується у проектах закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Так, у проекті 9055-1 від 14.09.2018 є новий термін «аплікат», який пропонується замість терміну «стажист». Крім того, пропонується продовжити термін стажування: 1) протягом одного року на умовах повного робочого тижня при наявності одного року стажу роботи в галузі права; 2) протягом двох років на умовах неповного повного робочого тижня при наявності одного року стажу роботи в галузі права; 3) протягом шести місяців у вільний час від основного місця роботи час при наявності п'яти і більше років стажу роботи в галузі права [3]. На наш погляд, і законом, і проектом передбачено занадто великий обсяг часу для стажування. Якщо поррахувати кількість годин, яка припадає в середньому на тиждень, то це складає 23 години, тобто в день особа має відпрацьовувати близько 4,5 години. Отже, стажист змушений переводитись на половину ставки або звільнитись з основної роботи.

У проекті закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 від 06.09.2018 взагалі не передбачається стажування в якості обов'язкової вимоги для набуття статусу адвоката. Так, відповідно до ст. 16 цього проекту стажером адвоката є помічник адвоката, який має вищу юридичну освіту не нижче ступеня магістра [4]. Вбачається, що виключати стажування взагалі із етапів набуття статусу адвоката не можна, оскільки це суттєво погіршить підготовку майбутніх адвокатів і як наслідок, надання адвокатами правової допомоги.

Дискусійним є питання оплати стажування. Відповідно до закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» розмір внеску на проходження стажування розраховується відповідно до потреби покриття витрат на забезпечення діяльності ради адвокатів регіону, Ради адвокатів України та витрат керівника стажування, пов'язаних з таким стажуванням. Крім того, плата не може перевищувати трьох мінімальних заробітних. Сума грошового внеску розподіляється наступним чином: 70% відраховуються керівнику стажування та використовується виключно для забезпечення проходження стажування та компенсації витрат такого керівника; 30% внеску йдуть для забезпечення діяльності ради адвокатів регіону, Ради

адвокатів України [1]. У Положенні про організацію та проходження стажування передбачено випадок сплати додаткового внеску. Так, якщо за результатами проходження рада адвокатів регіону прийняла рішення про його продовження, то стажист зобов'язаний протягом 3 робочих днів сплатити додатковий внесок на проходження стажування у розмірі 0,5 мінімальної заробітної плати, яка встановлена станом на день прийняття зазначеного рішення, за кожний місяць додаткового стажування [2].

Досить велика оплата за проходження стажування певною мірою обмежує право особи, що має скрутне фінансове становище, стати адвокатом. В такому випадку особа буде змушена одночасно працювати на основній роботі для того, щоб утримувати себе та оплачувати своє стажування.

Можна зробити висновок, що порядок проходження стажування як один з елементів набуття статусу адвоката потребує певного удосконалення. Існуючі законопроекти у цій сфері пропонують або збільшити термін проходження стажування, або взагалі виключити стажування з етапів набуття статусу адвоката. Проте, на наш погляд, можливо тільки скоротити цей термін, якщо особа має великий досвід роботи у сфері права. Удосконалення потребує також оплата проходження стажування і уніфікація законодавства в цій сфері.

Список використаних джерел

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
2. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, затверджене рішенням Ради адвокатів України від 03 лютого 2017 року № 6: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/iYPzU5>
3. Проект Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність: № 9055-1 від 14.09.2018: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/SHUZmS>
4. Проект Закону про адвокатуру та адвокатську діяльність: № 9055 від 06.09.2018: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goo.gl/jLvPd7>
Науковий керівник: асистент Владишевська В. В.